

Rosa Luxemburg

I Berlin råder det ordning

1919

”I Warszawa råder det ordning”, meddelade minister Sebastiani år 1831 i riksdagen i Paris ...

”I Berlin råder det ordning!” förkunnar den borgerliga pressen triumferande, förkunnar Ebert och Noske, förkunnar officerarna för de ”segerrika trupper”, åt vilka den småborgerliga mobben på Berlins gator hurrar och viftar med näsdukar. De tyska vapnens rykte och ära har räddats inför världshistorien. De ömkligen besegrade från Flandern och Argonnerna har fått sitt rykte rentvätt genom den lysande segern – över 300 ”spartakister” på ”Vorwärts” redaktion. De tyska truppernas första ärorika invasion i Belgien, Lièges betvingare, general von Emmich, allt detta förbleknar inför Reinhardts och hans kumpaners stordåd på Berlins gator. Nedslaktade *parlamentärer*, som ville förhandla om överlämnandet av ”Vorwärts” och blev så tilltygade av regeringssoldateskans gevärskolvar, att det är omöjligt att identifiera deras lik, fångar, som ställs mot väggen och mördas på ett sådant sätt, att skalle och hjärna sprutar omkring: vem minns inför så ärorika dåd de skändliga nederlagen mot fransmän, engelsmän och amerikaner? ”Spartakusförbundet” heter fienden och Berlin heter slagfältet, där våra officerare förstår sig på att segra, Noske, ”arbetaren”, heter den general, som vet att organisera segrar, där Ludendorff misslyckades.

Vem kommer inte ofrivilligt att tänka på ”ordnings”-mobbens segerrus i Paris, på bourgeois backanal över kommunkämparnas lik, samma bourgeois, som kort dessförinnan ömkligen kapitulerat inför Preussen och prisgivit landets huvudstad åt den yttre fienden, och själv tagit till benen som de fegaste stackare! Men när det gällde illa beväpnade, uthungrade proletärer i Paris, när det gällde deras värnlösa kvinnor och barn – då lågade bourgeoisönernas mod, då kämpade denna ”gyllene ungdom” och dess officerare! Då tävlade dessa marsrevolutionens söner, som brutit samman inför den yttre fienden, i tapperhet och i bestialiska grymheter mot värnlösa, mot fångar, mot stupade män!

”I Warszawa råder det ordning!” ”I Paris råder det ordning!” ”I Berlin råder det ordning!” Så flyger budskapen från ”ordningens” väktare en gång i halvseklet från ett världshistoriskt kampcentrum till ett annat. Och de jublande ”segrarna” märker inte, att en ”ordning”, som periodvis måste upprätthållas genom blodbad. obönhörligt går sitt historiska öde, undergången, till mötes. Vad var denna sista ”Spartakus-vecka” i Berlin, vad gav den oss, vad har den lärt oss? Redan under kampen, redan under kontrarevolutionens segerskrän måste det revolutionära proletariatet avlägga räkenskap över det skedda, och mäta händelserna och resultaten med historiens breda måttstock. Revolutionen har ingen tid att förlora, den stormar vidare – hän över ännu öppna gravar, över ”segrar” och ”nederlag”, hän mot sina stora mål. Att medvetet följa revolutionens riktlinjer och metoder är den första uppgiften för den internationella socialismens förkämpar.

Kunde man ha väntat sig en slutgiltig seger för det revolutionära proletariatet i denna uppgörelse, kunde man ha väntat sig att Ebert och Scheidemann störtats och en socialistisk diktatur upprättats? Nej, förvisso inte, om man moget överväger alla de moment, som avgör frågan. Den revolutionära sakens ömma punkt för närvarande: soldatmassornas politiska omogenhet, som gjorde det möjligt för deras officerare att missbruka dem för folkfientliga, motrevolutionära ändamål, är redan den ett bevis för att denna sammanstötning inte kunde ha lett till en varaktig seger för revolutionen. Men å andra sidan är denna omogenhet hos soldaterna endast ett symptom på den tyska revolutionens allmänna omogenhet.

Den flacka landsbygd, från vilken en stor del av soldatmassorna härstammar, har knappast påverkats av revolutionen. Berlin är hittills i stort sett isolerat från riket. Visserligen finner vi

de revolutionära centra på landsbygden – i Rhenlandet, vid kusten, i Braunschweig, i Sachsen, i Württemberg – och de står med liv och själ på Berlinproletariatets sida. Men för närvarande saknas den jämna takten i frammarschen, de direkt gemensamma aktioner, som skulle ha gjort Berlinproletariatets framstöt och anfallskraft ojämförligt mycket effektivare. Dessutom befinner sig de ekonomiska striderna, den egentliga vulkan, som ger ständig näring åt den revolutionära klasskampen, blott i sitt första stadium, och detta är den djupare liggande orsaken till revolutionens omtalade politiska ofullkomligheter.

Av allt detta framgår, att man för ögonblicket inte kunde räkna med någon slutgiltig, varaktig seger. Var därför den sista veckans kamp ett ”fel”? Ja, om det hade rört sig om en avsiktlig ”framstöt”, om en såkallad ”kupp”! Men vilken var utgångspunkten för den sista kampveckan? Liksom vid alla tidigare tillfällen, liksom den sjätte och den tjugofjärde december: en brutal provokation från regeringens sida! Liksom förut blodbadet på värnlösa demonstranter på Chausseestrasse, liksom massakern på matroserna, så var denna gång anslaget mot polispresidiet i Berlin orsaken till de händelser, som följde. Revolutionen opererar ju inte uteslutande av fri vilja, på en öppen slätt, enligt någon slug, strategiskt uträknad plan. Dess motståndare har *också* initiativ, och de tar i regel initiativet betydligt oftare än revolutionen själv gör.

Konfronterade med Ebert-Scheidemannregeringens fräcka provokation var de revolutionära arbetarna tvungna att gripa till vapnen. Ja, det var rent av en hederssak för revolutionen att genast avvärja angreppet med all kraft, om inte motrevolutionen skulle bli uppmuntrad till nya framstötter, om inte proletariatets revolutionära led och den tyska revolutionens moraliska anseende i internationalen skulle skakas i sina grundvalar.

Det ögonblickliga motståndet kom också spontant och med en sådan självklar kraft från Berlins folkmassor, att den moraliska segern från första stund tillföll ”gatan”.

Nu är det ju revolutionens livsprincip att aldrig stanna i överksamhet och passiv förbuden sedan den nått ett mål. Den bästa segerparaden är ett kraftigt slag. Denna elementära regel för all kamp behärskar helt alla revolutionens mått och steg. Det är självklart och det vittnar om Berlinproletariatets sunda instinkt och friska, inre kraft, att det inte lät sig nöja med att Eichhorn återfick sitt ämbete, utan att det spontant började erövra andra av motrevolutionens maktpositioner: den borgerliga pressen, den officiella nyhetsbyrån och ”Vorwärts”. Alla dessa åtgärder var ett resultat av massans instinktiva insikt om att motrevolutionen å sin sida aldrig skulle dröja vid sitt nederlag utan samla sig till en allmän kraftmätning.

Även här står vi inför en av revolutionens stora historiska lagar, som sönderslår all klokskap och allt snusförnuft från små ”revolutionärer” av USP-typen, vilka i varje strid febrilt söker förevändningar för återtåg. Så snart revolutionens huvudproblem klart uppställts – och i *denna* revolution är det störtandet av regeringen Ebert-Scheidemann, det första hindret för socialismens seger – så accentueras detta huvudproblem ideligen i hela sin aktualitet, och varje enskild episod i kampen avslöjar med naturlagens ödesbestämmdhet problemet i hela dess omfattning, hur föga revolutionen än må vara redo att lösa detta problem och hur omogen situationen än må vara. ”Ner med Ebert och Scheidemann!” – denna paroll dyker oundvikligen upp under varje revolutionskris, som den enda allomfattande formeln för alla partiella konflikter, och driver därmed genom sin objektiva, inneboende logik varje kampavsnitt till dess spets, antingen man önskar det eller inte.

Denna motsättning mellan uppgiftens intensitet och de bristande förutsättningarna att lösa den under den revolutionära utvecklingens begynnelsefas resulterar i, att de aktuella revolutionsstriderna formellt sett slutar med *nederlag*. Men revolutionen är den enda form av ”krig”, där slutsegern endast kan vinnas genom en serie ”nederlag” – och även detta utgör en av revolutionens särpräglade livsbetingelser.

Vad visar oss de moderna revolutionernas och hela socialismens historia? Det första upplammandet av klasskampen i Europa: upproret bland sidenvävarna i Lyon år 1831, slutade med ett svårt nederlag. Chartiströrelsen i England – ett nederlag. Parisproletariatets uppror i juni 1848 slutade med ett förkrossande nederlag. Pariskommunen slutade med ett fruktansvärt nederlag. Hela socialismens väg är – vad beträffar revolutionära strider – kantad med idel nederlag.

Och ändå leder oss samma historia oemotståndligt, steg för steg, fram till den slutgiltiga segern! Var stod vi i dag utan de nederlag, ur vilka vi hämtat historisk erfarenhet, insikt, makt och idealism! Vi bygger i dag, då vi står omedelbart inför slutstriden i proletariatets klasskamp, direkt på dessa nederlag, som vi inte kunnat vara utan, de nederlag, som vart och ett skapat en del av vår kraft och målmedvetenhet.

Revolutionsstriden är härvidlag den raka motsatsen till parlamentsstrider. I Tyskland har vi i fyrtio års tid upplevt idel parlaments”segrar”, vi har marscherat från seger till seger. Och vid det stora historiska kraftprovet den 4 augusti 1914 blev resultatet: ett förintande politiskt och moraliskt nederlag, ett ojämförligt sammanbrott, en exempellös bankrutt. Revolutionerna har hittills berett oss idel nederlag, men dessa oundvikliga nederlag utgör lika många garantier för den kommande slutsegern.

Men på *ett* villkor! Frågan är, under vilka omständigheter vi lidit de respektive nederlagen: om de var ett resultat av att massornas framstormande stridskraft bröts mot en mur av bristande mognad hos de historiska förutsättningarna, eller om de däremot berodde på att själva den revolutionära aktionen förlamades av halvheter, obeslutsamhet och inneboende svaghet.

Klassiska exempel på dessa alternativ utgör i det ena fallet den franska februarirevolutionen, i det andra fallet den tyska marsrevolutionen. Parisproletariatets hjältemodiga aktion år 1848 har blivit till en levande energikälla för hela det internationella proletariatets klassmedvetande. Den tyska marsrevolutionens jämmerlighet är däremot en black om foten på hela den moderna utvecklingen i Tyskland. Genom den officiella tyska socialdemokratins utvecklingshistoria har den haft följder t.o.m. för de senaste händelserna i den tyska revolutionen – för den dramatiska kris, vi just upplevt.

Hur ter sig denna såkallade ”Spartakus”-veckas nederlag i ljuset av den ovannämnda historiska frågan? Var det ett nederlag på grund av stormande revolutionskraft och den givna situationens otillräckliga mogenhetsgrad, eller på grund av aktionens svaghet och halvheter?

Bådadera! Den kluvna karaktären hos denna kris, motsättningen mellan det kraftfulla, beslutsamma, offensiva uppträdandet från Berlins folkmassor och obeslutsamheten, tveksamheten och halvhjärtenheten hos dess ledare är det utmärkande draget i denna senaste episod.

Ledningen har svikit. Men ledningen kan och skall nyskapas av och ur massorna. Massorna är det avgörande, de är den klippa, på vilken revolutionens slutseger skall byggas. Massorna står på höjdpunkten av sin förmåga, de har gjort detta ”nederlag” till ett i raden av de historiska nederlag, vilka utgör den internationella socialismens stolthet och styrka. Och därför skall den framtida segern växa fram ur detta ”nederlag”.

”I Berlin råder det ordning!” Ni slöa hantlangare! Er ”ordning” är byggd på lös sand. Redan i morgon skall revolutionen åter rasera den och till er förskräckelse förkunna med klang av basuner:

jag var, jag är, jag blir!

Die Rote Fahne, den 14 januari 1919.

Lästips

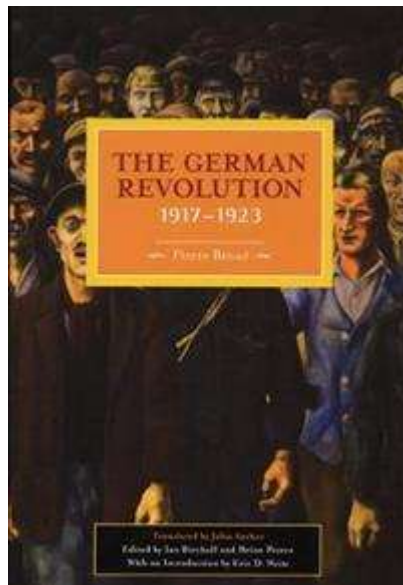
Det s k ”Spartakistupproret” krossades och dagen efter publiceringen av denna artikel mördades Rosa Luxemburg och Karl Liebknecht.

Detta misslyckade upprorsförsök behandlas i flera artiklar på marxistarkivet, bl a [Tyskland - lärdomar från en revolution](#) av Gert-Inge Johnsson, samt [Den tyska revolutionen 1918-19](#), av Anders Hagström.

En utmärkt bok om samma ämne är Sebastian Haffners *Den tyska revolutionen 1918/19* av (sv uppl 2005).

Mindre känt är den oenighet och den politiska förvirring som faktiskt rådde bland ledarna i det nybildade tyska kommunistpartiet (bland dem Rosa och Karl Liebknecht). En forskare som trängt in i det problemet är tyske historikern Ottokar Luban¹, se [Rådlösa Rosa - KPD:s ledning och upproret i Berlin i januari 1919: Myt och verklighet](#).

För den som vill tränga in djupare i den tyska revolutionen finns Pierre Broués viktiga arbete *The German Revolution, 1917-1923*. Spartakistupproret behandlas där i kapitel 12 ”The Uprising of January 1919”.

---

¹ Luban är även sekreterare i det internationella *Rosa-Luxemburg-Gesellschaft* (Rosa Luxemburg-sällskapet).